

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

§. II. De Præscriptione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

minus, ut constat ex Jure: at habent dominium etiam perfectum non solum famæ, & bonorum spiritualium, sed etiam, secundum multos, temporalium. 1. Quæ Dominus eis concessit. 2. Quæ servo dantur ad compensationem injuriæ illatæ in bonis, quorum est Dominus, ut in fama. 3. Quæ eis data sunt ea conditione, ut non acquirantur Domino. 4. Quæ de bonis suis ludo, aut aliqua negotiatione sine Domini detrimento lucrantur. Ratio est quia jura non reddunt servum incapax Domini: nec consentaneum esset imbecillitati humanæ, ut tale onus imponeretur invito, esset enim magna occasio peccandi. Imò jura supponunt in eo domini capacitatem; nam l. *vix ff. de judic.* servis datur actio contra Dominos, si dicant se suis nummis redemptos. Quare jura, quæ dicunt servos, quidquid acquirunt quavis causâ, vel occasione, Dominis acquirere, intelligenda sunt regulariter, & de lucro sui laboris, aut saltem consuetudine jam mitigata sunt. Hinc servus à religioso solemniter professo differt, qui est prorsus incapax domini.

§. II.

De Prescriptione.

NOta. Præscriptio sumpta pro usu-capione, ut nunc sumitur, est acquisitio domini per possessionem bonæ fidei continuatam

tam tempore per legem definito. Nomine domini, jura, servitutes, officia & beneficia etiam comprehenduntur.

Q. I. *An per Præscriptionem verè acquiritur in foro conscientie dominium rei alienæ absque consensu, & culpa prioris Domini?*

Resp. Aff. Est communis. Quia Resp. vel Princeps vi domini alti in bona subditorum, habet potestatem disponendi de bonis privatorum ad bonum commune, ideóque transferendi rerum dominia, & jura absque consensu, & culpâ prioris Domini, quando id postulat bonum commune. At Principes hac potestate usi sunt, & re ipsa voluerunt rerum dominia sola præscriptione sic transferri, id postulante bono publico, ne scilicet dominia essent incerta, lites multiplicarentur, ut patet ex multis legibus civilibus approbatis Jure Canonico, quæ sine ulla limitatione, & distinctione dicunt: *Bono publico usucapionem introductam esse, ne scilicet quarundam rerum diu, & ferè semper incerta dominia essent.* L. I. ff. de usu-cap. *Ut aliquis litium finis esset,* L. ult. ff. pro suo; & usucapionem definiunt, *Adjectionem domini per continuationem possessionis temporis lege definiti.* L. 3. ff. de usucap. Item Jus Canonicum, quod præcipuè bonum animæ spectat, approbat indistinctè præscriptiones bonæ fidei, ut patet ex toto titulo *de Præscript.* Itaque præscriptio introducta est principaliter
non

non ad puniendam negligentiam prioris Domini, sed ob prædictos fines ad bonum commune spectantes, & quietem civium, ac familiarum, & ad excitandam diligentiam, & curam possessorum circa bona sua, cap. 5. de *Præscript.* Hinc licet retinere rem legitimè præscriptam, etiamsi postea cognoscatur fuisse alterius, nisi tamen prior Dominus per iudicem restituatur in integrum: quæ restitutio conceditur Minoribus, qui habent jus eam petendi toto quadriennio à die, quo Majores facti sunt. Idem Jus Ecclesiarum, & aliis piis locis conceditur per quadriennium à die, quo Ecclesia novit præscriptionem bonorum suorum, ex cap. 1. de *restit. in integrum in 6.* & interdum conceditur etiam Majoribus ob justas causas. Post Sententiam autem iudicis est obligatio in conscientia res præscriptas restituendi, quia justa est, nec nititur falsa præsumptione, sed legibus ita disponentibus.

Q. 2. Quanam conditiones requiruntur ad legitimam præscriptionem?

Resp. Quatuor, videlicet possessio, bona fides, titulus, & continuatio possessionis cum bona fide per tempus lege definitum.

1. Requiritur possessio, ex Reg. 3. Jur. in 6. *Sine possessione præscriptio non procedit;* & ex l. 24. ff. de usucap. Sufficit autem possessio civilis. Hinc usufructuarius, conductor, feudatarius, &c. non possunt rei proprietatem præ-

præscribere, cum rem non possideant suo nomine, sed solum nomine directi Domini; item nec colonus, nec is, qui ab eo agrum emisset absente, & ignorante Domino; quia civilis possessio manet apud Dominum absentem, quamdiu retinet animum possidendi, vel donec sciat rem suam ab alio occupatam, nec audeat eum repellere. Licet autem, qui per alium possidet, v. g. per colonum, possit præscribere, non tamen is, qui alieno nomine possidet: quia qui alterius nomine possidet, non est verè possessor, sed alius per eum possidet.

6. Requiritur bona fides, ex Reg. 2. Jur. in 6. *Possessor mala Fidei ullo tempore non præscribit*: alioquin furta, & injuriæ foverentur, iisque via aperiretur. Hæc debet perseverare toto tempore ad præscribendum requisito, ut constat ex Conc. Lateran. Gener. 4. cap. 4. r. relato in cap. ult. de præscript. ibi. *Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est, synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam Canonica, quam civilis; cum generaliter omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit in nullâ temporis parte rei habeat conscientiam aliena.* Bona autem fides hinc est persuasio, quâ quis prudenter judicat rem esse suam, & à se licite retineri: nam (ut notat Lessius) si quis ex ignorantia crassa, aut affectata,

ctata,

etata, vel ex inordinata cupiditate existimat rem esse suam, vel non esse alienam, non est bona fides. Duplex hęc bona fides distinguitur.

1. Cùm quis prudenter iudicat rem esse suam, & hęc requiritur ad inchoandam possessionem: nam qui inchoat possessionem dubitans sitne res sua, an aliena, ex communi, non est bonæ fidei possessor; ideóque non procedit præscriptio, donec deposito prudenter dubio possessionem inchoet: quia nulla est ratio, cur ipse potiùs rem possideat quàm alter, ac proinde eam sibi vindicans, facit injuriam alteri; nec ejus conditio est melior quàm conditio alterius. 2. Cùm quis post diligentem inquisitionem veritatis nescit, nec iudicat probabiliùs rem, quam habet, esse alienam, ideóque iudicat se posse ut suam retinere. Hęc juxta multos sufficit ad continuandam possessionem, quia ut quis post inchoatam bona fide possessionem perseveret esse possessor bonæ fidei, satis est, quòd post diligentem veritatis inquisitionem non habeat rei alienæ conscientiam, ex Conc. Lateran. cit. & ex S. August. in cap. Si virgo, 34. q. 1. *Tamdiù quisque bonæ fidei possessor rectissime dicitur, quamdiù se possidere ignorat alienum. Cum verò scierit, nec ab aliena possessione recesserit, tunc malæ fidei possessor perhibetur. Hinc justè injustus possessor vocabitur.* At dubitans num res sit aliena, vel sua, non habet conscientiam rei alienæ, & ignorat se possidere alienum. Deinde possessio bona fide

fide inchoata est ratio sufficiens ad rem sibi retinendam, donec probetur esse alienam: quia *in pari causa potior est conditio possidentis*. Reg. 65. Jur. in 6. Possessor autem, cum dubitare incipit, tenetur diligenter exquirere veritatem: qua diligenter investigata, si perseveret dubium, potest juxta multos determinatè, & prudenter judicare se posse rem ut suam retinere; eò quòd in tali dubio melior est conditio possidentis: sed sine tali judicio non potest rem illam retinere; nam si dubitans an res sit sua, simul dubitet an liceat sibi eam retinere, non continuat possessionem bona fide; l. 32. ff. *de Usucap.*

Hinc 1. Leges civiles statuentes præscriptionem triginta, & quadraginta annorum procedere etiam cum mala fide, abre gatae sunt Jure Canonico, ut patet, ex Conc. Later. cit. & cap. 5. *de Præscript.* 2. Si creditor certo tempore non exigat a te debitum, licet postea ei denegetur actio in judicio, non tamen præscribis contra illum, si nõris debitum; sed teneris solvere totum debitum, nam habes conscientiam debiti quod tuã sponte teneris solvere, & sic cares bona fide ad præscribendum. Si quis tamen invincibiliter ignoret debitum, vel prudenter putet solutum fuisse, potest illud præscribere spatio triginta annorum cum illa bona fide. L. 3. *Cod. de Præscript.* 30. *vel 40. an.*

Not. Ignorantia Juris saltem clari etiam in culpa-

culpata, ex communi, impedit præscriptionem saltem ordinariam: ut si acceperis aliquid à Pupillo sine Tutoris auctoritate, ignorans invincibiliter eam requiri, non præscribis. Secus de ignorantia facti invincibili, ut si ignores eum esse pupillum, currit præscriptio *exl. 4. ff. De juris, & facti ignor. ibi. Juris ignorantiam in usucapione negatur prodesse, facti verò ignorantiam prodesse constat.* De ignorantia invincibili juris dubii controvertitur. Imò juxta multos invincibilis ignorantia juris clari non obest præscriptioni à triginta, vel quadraginta annorum; quia jura loquuntur de præscriptione ordinaria, quæ tribus, vel decem, vel viginti annis expletur, cum illa sola, inquit Lessius, cognita sit jure Digestorum, unde jura citata desumpta sunt.

3. Requiritur titulus coloratus, sive apprens, qui scilicet putetur probabiliter verus, licet sit falsus, ut cum intervenit causa de se apta ad transferendum dominium, v. g. donatio, venditio, &c. Sed ex latente aliquâ causâ fuit invalida. Constat ex utroque jure *exl. Usucapio. cod. de usucap. & cap. 17. de præscript.* nam sine titulo non potuit esse bona fides initio possessionis. Ad præscriptionem tamen longissimi temporis, nempe triginta, vel quadraginta annorum, præsumitur titulus præcessisse: quia difficilius probatur, quæ ratione inchoata sit possessio tam longo tempore durans, nisi juris præsumptio sit contra præscribentem.

Dixi

Dixi, *coloratus*, nam titulus verus, seu validus sufficit sine præscriptione ad transferendum dominium secuta traditione. Quare cum in l. cit. requiritur titulus verus, & in cap. cit. justus, utraque hac voce intelligitur causa de se apta ad transferendum dominium, quamvis re ipsa sit invalida ob aliquem defectum occultum.

4. Requiritur possessio cum bona fide continuata per totum tempus lege definitum, quod tempus diversum est pro diversitate rerum præscribendarum; nam ex communi, res mobiles possessione triennali cum titulo præscribuntur, *Instit. de usucap.* Sed sine titulo requiruntur triginta anni: quia res immobiles contra privatum præscribuntur triginta annis sine titulo: ergo idem censeretur de mobilibus, cum nihil aliud de his statutum sit absente titulo.

Ad præscribenda bona immobilia contra Ecclesiam Romanam requiruntur centum anni, contra aliam Ecclesiam, vel Hospitale, vel Monasterium, vel pias causas, quadraginta anni ex Authentica, *Quas actiones.* cap. de SS. Ecclesiis. Ad præscribenda verò immobilia privatorum, cum titulo requiruntur decem anni inter præsentem, & viginti inter absentes. *Instit. de usucap.* sine titulo requiruntur triginta anni, ut colligitur ex l. 3. *Cod. de præscr. triginta vel quadraginta annorum*, & ex c. 3. *de Præscript.* ubi dicitur res præscribi possessione tri-

ginta annorum, nulla facta mentione tituli. Si autem Dominus fuit partim præfens, partim absens, tot anni sunt adjiciendi, quot abfuit, ex Authenticâ *quod si*. Cod. de præscript. longi temp. ita ut duo anni absentia computentur tantum pro uno anno præfentia. Unde si præfens fueris octo annis, & postea in alieno territorio habites, ut res immobilis præscribatur contra te, requiruntur adhuc quatuor anni, Res autem quælibet Minoris non præscribitur nisi triginta annis.

Dixi, *sine titulo*, supple, qui probetur, nam tunc præsumitur præcessisse. Quare ad præscribendum requiritur titulus coloratus, vel qui probetur, vel qui præsumatur præcessisse.

Not. 1. Præfentes hic dicuntur ii, qui in eodem territorio, licet non in eadem civitate, habitant, absentes, qui in diversis territoriis.
2. In hac materia tempus breve dicitur, quod est minus decennio. Longum est spatium decem annorum inter præfentes, & viginti inter absentes. Longissimum triginta, vel quadraginta annorum; immemorabile verò, cujus initii non exstat memoria etiam apud seniores.
3. Bona mobilia sunt res corporales, quæ loco moveri possunt, ut animalia, vestes, pecunia, &c. Ad hæc revocantur debita, & actiones, quæ ex rebus mobilibus competunt. Immobilia sunt quæ loco moveri non possunt, ut domus, fundus, &c. Ad quæ reducuntur res incorporeæ, ut jura, servitutes, census, usu-fru-

Fructus, Beneficia; Item debita, & actiones, quæ ex rebus immobilibus competunt, aliâque jura ad illa spectantia.

Q. 3. *An qui bona fide accepit aliquid ab auctore malæ fidei, potest illud præscribere?*

Resp. I. Hæres qui bona fide aliquid ab auctore malæ fidei accepit, nunquam potest illam præscribere: est communis, ex Instit. de usucap. & l. 11. ff. de divers. temp. præscript. ibi: *Cum hæres in jus omne defuncti succedit, ignorantia sua defuncti vitia non excludit.* Quia hæres in jure censetur una persona cum defuncto, succeditque uti in omnia jura, ita etiam in omnes obligationes reales, & onera: unde cum defunctus ob injustitiam contraxerit obligationem rem mala fide possessam restituendi, hæres in hac obligatione succedit. Item *Vitia possessionum à majoribus contracta perdurant, & successorem auctoris sui culpa comitatur.* L. 11. cod. de acquir. & retin. poss.

Resp. II. Qui rem bona fide ab auctore malæ fidei accepit alio titulo, quàm hæreditatis, putà donationis, emptionis, legati, &c. potest eam præscribere tempore ordinario. Est communis, ex l. 5. ff. de Divers. temp. præscript. Excipiuntur duo casus. 1. Si res sit immobilis, & ille contra quem præscribitur, ignoret eam ab alio possideri, tunc enim ad præscribendum requiruntur triginta anni ex Authent. *Malæ fidei*, cod. de præscript. longi temp. 2. Si res

illa sit furtiva, vel vi possessa, nam non potest tunc præscribi spatio decem, vel viginti annorum *Instit. de usucap.* Sed juxta multos potest spatio triginta annorum ex l. *Sicut* cod. de *Præscript.* triginta, vel quadraginta annorum.

Q. 4. *An res omnes præscribi possunt?*

Resp. Multa præscribi non possunt, scilicet homo liber, res sacrae, & religiosae, ut calices, templa, coemeteria, &c. Jus decimarum percipiendarum à Laico, res publicis usibus destinatae, ut forum, pons, via publica, &c. Limites Provinciarum, Episcopatum, & Parochiarum, si de illis constat; res Pupilli; immunitas ab iis, quæ quis ut subditus debet Principi, ut sunt tributa, obedientia, &c. quamdiu scilicet manet subiectio, nam subditus potest præscribere immunitatem, per quam desinit esse subditus: ad quod requiruntur quadraginta, vel quinquaginta anni cum titulo, & sine titulo tempus immemorabile: nulla tamen potest præscribi exemptio à jurisdictione spirituali summi Pontificis, quia Christus absolute voluit omnes Christianos illi, ut Vicario suo & Ecclesiae capiti visibili, semper subiectos esse in spiritualibus.

S. III.